

sarıcağı kayesinde tarla
dönüm: 7
kıymeti 140

emanet-i meşrutı tarla ve dükkan ve icarından hümei mukabelesinden
senevi ahz eylediği mebalıg bir sene temettüatı 908 kurus

emlak kıymeti 140
kayvan kıymeti: -
temettüatı: 928

ÇANAKKALE'NİN DOĞAL VE KÜLTÜREL PROFİLİ: ÇANAKKALE'DE YERLİ HALKIN TURİZME YAKLAŞIMINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Derman Küçükaltan*, Mehmet Yılmaz**, Fadime Gümüş***, İtkur Eskin****

Özet

Türkiye'nin coğrafi anlamda kavşak noktasındaki Çanakkale; kültürel, tarihsel ve doğal zenginliklere sahiptir. Bütün bunlar kent için önemli çekicilik unsurlarıdır. Doğal ve kültürel çekicilikler, altyapı ve üstyapı olanakları, kuşkusuz yöre için önemli cazibe unsurlarıdır. Ancak bu unsurlar kadar önemli olan bir diğer unsur da o yörede yaşayan yerli halkın turizme yaklaşımı ve bakışıdır. Yöre halkının turizm konusunda tam bilgiçlenmemiş olması, ne kadar çekicilik unsurları bulunursa bulunsun, yöre halkının turizmi kabullenmemesi, turisti yöreden uzaklaştıran çok önemli bir etkidir.

Çanakkale doğal, kültürel ve tarihsel zenginliklere sahip olmasına rağmen, bu avantajların kente yeterince değerdendirildiğini belirtmek mümkün değildir. Bunun en önemli ekenleri arasında potansiyelin yeterince pazarlanamaması ve tanıtımının yapılamaması gelmektedir. Ayrıca, turizmin öneminin yöre halkına ne kadar iyi yansıtılabildiği de kuşkucludur.

Yöre halkının turizme ve turistlere karşı tutum ve davranışları ile görüşlerinin bilimsel bir çalışmaya ile ortaya konulduğunu söylemek güçtür. Literatür çalışmaları sonucunda bu tip bir çalışmaya başka yörelerde yapılmışken Çanakkale'de yeterince yapılmadığı görülmektedir. Aşında bu çalışmaya yönelik turizm açısından öneminin anlaşılmasından ziyade yerel halkın turizm ve turistlere karşı düşüncesi ve çabasını belirlemek böylece de turizm potansiyelini ortaya koymak amaçlıdır. Çalışmaya ile elde edilecek bulguların ışığında bir takım istatistiksel değerdendirmeler de yaparak çıkan sonuçlara bakarak, Çanakkale'deki yerli halkın turizme ve turiste yaklaşımı belirlemeye çalışılmıştır. Tüm bulgular değerdendirildiğinde, yerel halkın görüşleri ile ilgili önemli sayılacak bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca turistlerin yöreyi ziyaretinde yerel halktan kaynaklanması muhtemel ulumsuzlukları ortadan

* Doç. Dr. : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu

** Öğr. Gör. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksekokulu

*** Öğr. Gör. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksekokulu

**** Öğr. Gör. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksekokulu

kaldırılmak ya da önlem alınması konusunda kamuoyunu bilgilendirmek de amaçlanmıştır.

1. Giriş

Kişinin kuşkusuz sürekli ikâmet ettiği, yaşadığı yerin dışına seyahatine neden olan en önemli faktör destinasyonun sahip olduğu potansiyel, bir başka söylemle çekicilik unsurudur. Bu potansiyelin nicelik ve nitelik açısından yekiniği yalnızca talebin oluşmasında değil, o yöreye istikrarlı bir talebin yaratılmasında da etkin olmaktadır.

Sahip olduğu doğal güzellikleri yanında, zengin kültürel potansiyeli Çanakkale'nin ulusal ve uluslararası turizm pazarından daha çok pay alabilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca Çanakkale, yalnızca doğal ve kültürel potansiyeli ile değil, sosyolojik yapısı açısından da turizm talebini oluşturabilmede avantaja sahiptir. Çünkü yerel halkın turizme ve turiste yaklaşımının olumlu olması kent turizmi açısından çok önemli bir unsurdur.

Bu makalede Çanakkale'deki yerel halkın turizme yaklaşımı üzerine bir anket çalışması yürütülmüştür. Likert ölçeği olarak yapılan anket çalışmasında sosyo-kültürel konular içeren 14 soru literatür taraması ile hazırlanmıştır. 8 tanesi olumlu görüş içeren bu sorulardan 6 tanesi ise olumsuz görüş içermiştir. Nüfusa göre-matematiksel bir hesap ile-anketin toplam kaç kişiye uygulanması gerektiği belirlenmiştir. Homojenliğin sağlanabilmesi için ise Çanakkale il merkezindeki mahallelerin nüfusları resmi kurumlardan alınarak toplam nüfus içindeki paylarına göre 501 sayısı ile çarpılmış ve (501 anket sayısı) o mahallede uygulanması gereken anket sayısına ulaşılmıştır. Örneklerme biçimini olarak da "Basit Tesadüf Örneklerme" uygulanmıştır.

Bu araştırmada Çanakkale'nin turizm potansiyeli üzerinde durulmuş; bu potansiyelin talebi oluşturmasındaki önemli etkenlerden olan yerli halkın turizme yaklaşımı ve turistten beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır.

2. Çanakkale'nin Coğrafi Konumu Ve Turizm Potansiyeli

Birçok tanımda da vurgulandığı gibi turist, "turizm faaliyetlerine katılan ve yön veren, sürekli yaşadığı yeri ticari kazanç dışı nedenlerle geçici olarak terk edip seyahat eden ve konaklayan, psikolojik tatmin arayan, sınırlı harcama

gücü ve zamanı ile tüketimde bulunan kişi" olarak belirtilmektedir (Usta, 2001:11).

Turizm ise, "kişilerin devamlı yerleşmemek şartıyla, politik ve ticari amaç gözetenmeden yalnız merak, din, zevk, spor, eğlence, öğrenim, sağlık, dinlenme ve kültürel nedenlerle kişisel ya da toplu olarak 24 saatten fazla bir süre ile turizm endüstrisi kurumlarından da yararlanarak yaptıkları faaliyetin bütünü"ne verilen isimdir (Başol, 1997:231).

Dolayısıyla, turizm eyleminin gerçekleştirilmesi için kişinin sürekli ikâmet ettiği yerin dışına seyahati ile kişinin gittiği yerde tüketim gerçekleştirilmesi en önemli koşullardır.

2.1. Çanakkale'nin Coğrafi Konumu

Çanakkale, Türkiye'nin kuzeybatı yönüne düşen Balkan Yarımadası'nın Doğu Trakya topraklarına bir kıstasla bağlanmış, Gelibolu Yarımadası ile Anadolu'nun uzantısı olan Biga Yarımadası üzerinde toprakları bulunan ilimizdir. Kent, Avrupa ile Asya kıtalarını birbirinden ayıran ve kendi adını taşıyan boğazın iki yakasındadır. Çanakkale, doğu ve güneydoğu yönünde Balıkesir ili, batıda Ege denizi, Kuzeyde Tekirdağ İli ile Marmara denizi tarafından çevrelenmiştir. Çanakkale eski çağlarda Hellespon-tos ve Dardanel olarak anılmıştır.

Çanakkale'nin Boğazı, İstanbul Boğazı'ndan daha uzundur. Gerek Çanakkale Boğazının iki yakası, gerek Marmara ve Ege'ye ayrılan yarıları; İstanbul- İzmir arasında Çanakkale, güçlü bir kıyı metropolü olmaya aday özelliklere sahiptir. Türkiye'nin batısında olmasından dolayı da coğrafi cazibesi çok fazladır (Eren, 2004:4).

Deniz ulaşımının önemli olduğu kadar, tam anlamıyla henüz gelişmediği Çanakkale'de Beton Şehir iskelesi, Feribot iskelesi ve Gümrük iskelesi olmak üzere toplam üç iskele ile Çanakkale balıkçı Barınağı, Koltuk Barınağı bulunmaktadır. Eceabat ilçesinde, Kabatepe Limanı ile Eceabat İskelesi ve Barınağı, Seddülbahir Barınağı ve Kilitbahir Balıkçı Barınağı mevcuttur. Ezine ilçesinde, Geyikli Odunluk İskelesi ve Çimento İskelesi bulunmaktadır. Bozcaada ilçesinde, liman ve şarap iskelesi ile Kuzey Rıhtımı ve Kuzey mendireği bulunmaktadır. Gelibolu ilçesinde, şehir iskelesi mevcuttur. Lapseki ilçesi, Şehir İskelesi ve Çardak İskelesi olmak üzere iki adet iskeleye

sahiptir. Gökçeada ilçesinde,kendi adını taşıyan limanı bulunmaktadır. Biga ilçesinde, Karabiga'da bir iman mevcuttur (Tez, 1992:66-68).

Çanakkale ilinde, Akdeniz ve Karadeniz iklimlerin geçiş iklimi hüküm sürmektedir. Yağışlar genellikle bahar ve kış aylarında olmaktadır. Turizmin yoğunlaştığı aylarda, iklim ılıman olup, deniz suyu sıcaklığı Temmuz ve Ağustos aylarında maksimum seviyeye çıkmaktadır.

Çanakkale il sınırları içinde büyük akarsu yoktur. Mevcutlarının çoğunun beslenme havzası Kaz Dağlarıdır. Tuzla Çayı, eski Menderes, Kocabepe ve Kocabaş çayları, Bayramdere, Mihıçay, Umurbey ve Kavak çayları başlıca akarsulardır.

Flora varlığı açısından zengin olan lide, dağlık alanlar geniş yer kaplar. Gelibolu ve Kaz Dağı ormanlarına hakim olan ağaç türü Kızılcıam'dır. Maki bitki topluluğu daha çok Gelibolu Yarımadasının karşı güneyinde Lapseki, Umurbey ve Biga arasında ilim kıyılarından orman alanlarına kadar girmektedir.

2.2.Çanakkale'nin Turizm Potansiyeli

Çanakkale tarih boyunca çok değişik savaşlara sahne olmuştur. Ancak en önemlisi Mustafa Kemal'in askeri deha olarak tarih sahnesinde yerini alışı ve Türk halkının yabancı işgaline ilk kez dur deyişinin Çanakkale'de gerçekleşmiş olmasıdır. (Tunçoku,2003:8) Türk tarihinin dönüm noktalarından biri olan, Türklerin dünya hakimiyetinde hala varlığını gösteren "Çanakkale Savaşları"na ait çok sayıda şehitlik, anıt ve mezarlıklar Gelibolu Yarımadası'nda bulunmaktadır. Türk ve dünya tarihinde önemli bir yere sahip olan Çanakkale her yıl 18 Mart Haftası'nda ve 25 Nisan ANZAK Gününde daha yoğun olarak yerli ve yabancı turistlere ev sahipliği yapmaktadır.

Çanakkale Merkezinde Arkeoloji Müzesi, Çimenlik Kalesi, Nusrat Meyan Gemisi, Deniz Müzesi, Saat Kulesi ve Çanakkale savaşlarında bir halk tırküsüne konu olan Aynalı Çarşı görülmesi gereken yerlerdir.

Homeros'un "İlyada ve Odeseey" destanındaki efsanevi Truva Savaşları'na ait kalıntılar, Çanakkale-İzmir yolu üzerinde Çıplak ve Tevfikiye köyleri üzerindedir. İki kıta arasında ticaret yolu üzerinde yer alan bu antik yerleşim, tarihte birçok doğal afet ve savaşlarla karşılaşmıştır(www.canakkale-cevreorman.gov.tr). İlk yerleşim M.Ö 3 bine değin uzanan ve birbirini izleyen dokuz yerleşim evresinin varlığı tespit edilmiştir. Çalışmalar sonucunda dönemlere ait medeniyetler bulunmuştur. Arkeolojik kazılar farklı zamanlardaki

yerleşim mekanlarını, şehir surlarını, ev temellerini, bir tapınak ve tiyatroyu ortaya çıkarmıştır. Tahadan sembolik bir at Truva savaşını hatırlamaktadır (Turizm Değerleri, 2002:752).

Dardanos, Kalabaklı Çayı kıyısındaki Malepe'de bulunmaktadır. Dardanos da Arkaik, İon ve Roma dönemlerine ait yapıtlar bulunmaktadır.

Assos, antik kalıntıların yoğun olarak bulunduğu bir sit alanıdır. Ayvacı ilçesinde yer alan Assos da Tapınak, agoralar, bir tiyatro ve bir de jimnasyumun yer almaktadır. Tapınağın vuran ay ışığı, sabah güneşinin yükselişi ve şehrin yukarısındaki Edemni Körfezinin şahane görüntüsü görülmeye değerdir (www.kulturturizm.gov.tr).

Büyük İskender'in komutanlarından Antigonos tarafından Antigonion adı ile M.Ö 310 yılında kurulan, daha sonra Aleksandria Troas olarak anılmaya başlayan kent Dalyan köyünde bulunmaktadır. Güçlü ve engin bir ticaret merkezi olarak gelişen kent, Romalılar döneminde de önemini sürdürmüştü, geçitli yapılarla süslenmiştir. Antik kente bulunan büyük yapı kalıntılarından tiyatro, saray, tapınak, agora, hamam ve nekropol alanları ile batısındaki liman ve kenti çevreleyen surlar bugünde gezilebilmektedir (Turizm Değerleri,2002:751).

Bozcaada, kıyıdaki kahveleri, liman lokantaları, Rum evleri, dünyaca ünlü üzüm bağlarıyla turistlerin ilgisini çekmektedir. Adada on iki adet cennet benzeri koy vardır. Birçok turistik aktivitenin yer aldığı Bozcaada'da dalış okulu bulunmaktadır. Adanın kıyılarında sportif olta balıkçılığı da yapılmaktadır (www.kultur.gov.tr).

Ülkemizin en büyük adası olan Gökçeada'da Helenistik dönem ve Birinci Dünya Savaşı'ndan kalan kalıntılar vardır. Körfezlerle çevrili Adada farklı tonlarda çam ve zeytin ağaçları ile tepelerinde kutsal pınarlar ve manastırlar bulunmaktadır. Kültürü,festivalleri ve entes deniz ürünleriyle yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Tatlı su kaynakları bakımından dünyanın en zengin adalarından biri olan Gökçeada'da dalış turları da düzenlenmektedir (www.kulturturizm.gov.tr).

Bunların dışında Çanakkale, tasavvufi açıdan kültürel turizm zenginliğine sahiptir.Çanakkale'nin Gelibolu ilçesinde 17. yüzyılda Ağazade Mehmet Dede tarafından yaptırılan dünyanın en büyük Mevlevihanelerinden olduğu ileri sürülen Gelibolu Mevlevihanesi'nin yıllar süren restorasyon çalışmaları tamamlanarak 2004 yılında kültürel etkinliklere açılmıştır. Gelibolu

Mevlevihanesinin en önemli özelliği, dünyada mirrabı olan tek Mevlevihane olmasıdır(www.kulturbilinci.org).

Av turizmi açısından da potansiyeli bulunan Çanakkale İstanbul'a fiziki yakınlığı dolayısıyla dalgıçların gözdesi olan Saros körfezi, dalgıçların ilgisini çekecek batıklarla doludur. Bogazda yeni ve eski her türlü kalınlarla karşılaşılabilir. Siyah mercan da dahil olmak üzere su altı faunası oldukça zengindir (Türkiye'nin Turizm Değerleri,2002:768).

Çanakkale termal turizm açısından da geçicilik unsuruna sahiptir. Ezine ilçesinde yer alan Kestanbol Kaplıcası'nın şifalı suları romatizmadan akciğer hastalıklarına kadar birçok hastalığın tedavisinde etkili olduğu saptanmıştır. Denize uzaklığı 2 km. olan kaplıcanın çevresi çam ve meşe ağaçlarıyla örtülüdür. Çan ilçe merkezinde yer alan Çan Kaplıcası'nda kir için banyo ve havuzlar vardır. Kaplıca suları birçok hastalıklara iyi gelmektedir. Bu yönüyle Çanakkale'de sağlık turizm potansiyeli de bulunmaktadır(Eren,2004:26-28).

Bayramiç yolundaki Ayazma ise tarihsel ve doğal güzellikleri ile yörenin cazibe merkezlerindedir.

3. Çanakkale'de Yerli Halkın Turizme Yaklaşımı Üzerine

Bir Araştırma

3.1. Araştırmanın Metodolojisi

Sahip olduğu doğal, tarihsel ve kültürel potansiyeli, İstanbul gibi yoğun nüfuslu bir metropole olan fiziki yakınlığı Çanakkale'yi hiç kuşkusuz önemli turizm yörelerinden biri haline getirmektedir. Ancak bu potansiyel bir yörenin turizm için yeterli koşulları taşıdığını belirlemek de olanaksızdır. Çünkü yöredeki geçicilik unsurları, alt ve üst yapı olanakları kadar, o yörede yaşayan halkın turizme ve turiste yaklaşımını da diğer unsurlar kadar önemlidir. İşte bu çalışmada Çanakkale'de yaşayan yerli halkın turizme yaklaşımı, turizmden beklentileri, yerli ve yabancı ziyaretçiler hakkındaki düşünceleri, aşağıda metodolojisi sunulan bir araştırmayla saptanmaya çalışılmıştır:

Amaç: Bu çalışmanın birincil amacı, sahip olduğu zengin potansiyel nedeniyle yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çeken Çanakkale'de, yerli halkın

turizme ve turiste bakış açısını, turizmden beklentilerini saptanmaya çalışmaktır. Araştırmanın ikincil amacı ise bilimsel verilerin ışığında Çanakkale'de turizmin geliştirilmesi doğrultusunda merkezi ve yerel yönetmelilere bir bakış açısı sunabilmektir.

Çalışmada Çanakkale'de halkın turizme yaklaşımı hakkındaki değerlendirmesinde aşağıdaki *sıfır* hipotezleri kurulmuştur;

- Hipotezler:
 - Çanakkale turizm açısından cazip bir yerdir.
 - Yerli ve yabancı turistlerin Çanakkale'ye gelmelerinden yerel halk memnun olmaktadır.
 - Turistler yörenin kültür ve geleneklerine ilgi duymaktadırlar.
 - Ankete katılanlar mümkün olduğunca fazla turistle tanışmak istemektedirler.
 - Çanakkale halkı ve esnafı turistlere karşı daha sevecen, anlayışlı yaklaşmalıdır.
 - Turistlerin sosyal ve kültürel yararlarından çok harcamaları daha önemlidir.
 - Çanakkale'de daha nitelikli turistik tesislere gereksinim bulunmaktadır.
- **Sınırlılık:** Çalışma yalnızca Çanakkale İl Merkezinde ikâmet edenler ile sınırlandırılmış, civar yerleşim birimlerinde oturanlar araştırmaya kapsamına alınmıştır.
- **Yöntem:** Bu araştırma 2004 Kasım ve Aralık aylarında Çanakkale'de yaşayanların turizme bakış açılarını belirlemek üzere yapılmış bir çalışmadır. Öncelikle denek sayısını belirlerken Çanakkale İl Nüfus Müdürlüğü ve Çanakkale İl Seçim Bürosu'nda mahallerdeki nüfus sayıları alınmıştır. Her mahallede yaşayan 18 yaş üzeri nüfus saptanarak toplam nüfusa oranlanmıştır. Ana kütlenin Çanakkale il merkezinde yaşayan

yaklaşık 80 bin kişi olduğu belirlenmiştir. Buna göre örnek büyüklüğünün belirlenmesinde şu formülden faydalanılmıştır:

$$n = \frac{Nt^2 p(1-p)}{h^2(N-1) + t^2 p(1-p)}$$

Formülde Kullanılan: N=Çanakkale'deki birey sayısı n:Örneklem

alınacak birey sayısı p=İncelenen olayın görülüş sıklığı 1-p=İncelenen olayın görülme-yiş sıklığı; $t_1 = (\alpha = 0,05)$ anlamlılık düzeyinde t tablosuna göre bulunan teorik değer. h=Kabul edilen ± örneklem hatasıdır.

80 bin nüfuslu bir ana kitleden %5 örneklem hatasına (h) göre p=0,50 ve 1-p=0,50 olarak alınmıştır. Hesaplama sonucunda örneklem büyüklüğü yaklaşık 378 olarak hesaplanmıştır. Uygulamada bu sayı 501 olarak gerçekleştirilmiştir. Örneklem tekniği olarak da "basit tesadüfî örneklem yöntemi" kullanılmıştır. Toplam 14 Likert ölçekli soru sorulmuştur.

Verilerin değerlendirilmesinde istatistiksel değerlendirmeler yapabilen program kullanılmıştır. Çanakkale halkının sorulara verdikleri yanıtlar, betimsel istatistikler yanında, turizme yaklaşımlarının mesleklerine, eğitim durumlarına, yaşlarına ve gelirlerine göre bir farklılık gösterip, göstermediği varyans analizi ile test edilmiştir. Daha sonra sorulara verilen cevapların ortalama değerlerine bakılarak ankete katılanların sorulara verdikleri önem sıralaması ortaya konulmuştur.

3.2. Çanakkale'de Yerli Halkın Turizme Yaklaşımlarına Yönelik Araştırma Bulguları

Çanakkale'de yerli halkın turizme yaklaşımlarını saptamayı amaçlayan ve aşağıda detayları sunulan anket çalışması, Kasım-Aralık 2004 tarihlerinde, 501 denek üzerinde Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin de katkısıyla yürütülmüştür.

Tablo: 1 Ankete Katılanların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	Kişi Sayısı	Yüzde
Bayan	139	27.7
Erkek	362	72.3
Toplam	501	100.0

Tablo:1'de Ankete katılanların cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında; %27.7'i bayan, %72.3'ünün ise erkek olduğu saptanmıştır. Bu durum oransal açıdan katılımcıların ağırlıklı olarak erkeklerden oluştuğunu ortaya koymaktadır.

Tablo: 2 Ankete Katılanların Eğitim Durumlarında Göre Dağılımları

Eğitim Durumu	Kişi Sayısı	Yüzde
İlkokul	113	22.6
Ortaokul	56	11.2
Lise	192	38.3
Üniversite (Önlisans/Lisans)	133	26.5
Üniversite (Lisansüstü)	7	1.4
Toplam	501	100.0

Ankete katılanlar eğitim düzeylerine göre incelendiğinde (Tablo:2); 501 kişiden %22.6'sının ilkökul, %11.2'sinin ortaokul, %38.3'ünün lise, %26.5'inin Üniversite önlisans ve lisans mezunu, %1.4'sinin ise yüksek lisans veya doktora-sını yapmış lisansüstü mezunu kişiler olduğu anlaşılmaktadır. Ağırlıklı olarak bakıldığında ise en fazla lise mezunlarının ankete katıldıkları, ardından üniversite mezunlarının, üçüncü sırada ise ilkökulü bitirenlerin geldiği görülmüştür.

Ankete katılanlar meslek gruplarına göre incelendiğinde (Tablo:3); en büyük oranın serbest meslek sahipleri ile işçi, memur ve emeklilerden oluştuğu görülmektedir. Hiç civarında tarımsal uğraşın yoğun olduğu Çanakkale’de ankete katılan çiftçilerin sayısal azlığının nedeni olarak anketin köy/lerde değil, il merkezinde uygulanmasından kaynaklandığını belirtmek mümkündür.

Tablo: 4 Ankete Katılan Kişilerin Gelir Durumları

Gelir (YTL)	Kişi Sayısı	Yüzde
<320	20	4.0
321-620	131	26.1
621-940	61	12.2
941-1260	36	7.2
1261-1580	15	3.0
1581-2200	6	1.2
2201-2500	2	0.4
2501+	6	1.2
Yanıtlayan	277	55.3
Kayıp Veri	224	44.7
Toplam	501	100.0

Anket uygulanan kişilerde gelir durumu hakkında bilgi veren 277 kişi olduğu görüldükten, geliri hakkında bilgi vermeyen kişi sayısı ise 224’tir (Tablo:4). Gelir durumu Aralık-2004 itibarıyla, asgari ücretin (320 YTL) altında olan 20 kişi bulunmaktadır. Yanıtlayanların çoğunluğunun (%26.1) gelir durumu 321 YTL ile 620 YTL arasındadır. Bu rakamı 621 YTL-940 YTL arasında geliri olan grup izlemektedir (%12.2). Kişilerin gelir ortalaması 1000 YTL civarındadır.

Tablo: 3 Ankete Katılan Kişilerin Eğitim Durumları

Meslekler	Kişi Sayısı	Yüzde
Emekli	67	13.4
Memur	71	14.2
İşçi	69	13.8
Serbest	220	43.9
Çiftçi	3	0.6
Öğrenci	18	3.6
İşsiz	2	0.4
Ev Hanımı	51	10.2
Toplam	501	100.0

Tablo:5 Çanakkale'nin Turizm Açısından Cazip Bir Yer Olduğu

Düşüncesine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Yanıtlar	Kişi Sayısı	Yüzde
Tamamen katılıyorum	186	37.1
Katılıyorum	262	52.3
Kararsızım	26	5.2
Katılmıyorum	22	4.4
T.Katılmıyorum	5	1.0
Toplam	501	100.0

Çalışmaya konu olan örnek grubun, Çanakkale'nin turizm açısından cazip bir yer olup, olmadığı düşüncesine yönelik büyük çoğunluğu (%89.4) Çanakkale için olumlu fikirler ileri sürmüştür (Tablo:5). Bu durum Çanakkale halkının turizme olumlu yaklaşım gösterdiğinin vurgulanması açısından önem taşımaktadır.

Tablo:6 Çanakkale'de Yerel Halkın Yerli ve Yabancı Turistlerin Ziyaretlerinden Duydukları Memnuniyet Durumları

Yanıtlar	Kişi Sayısı	Yüzde
Çok Memnunum	227	45.3
Memnunum	223	44.5
Kararsızım	30	6.0
Memnun Değilim	19	3.8
Hiç Memnun Değilim	2	0.4
Toplam	501	100.0

Yerli ve yabancı turistlerin Çanakkale yöresinin doğal güzelliklerini görmek için gelmelerinden memnun olup, olmadıkları düşüncesine katılma oranlarına bakıldığında (Tablo:6); toplam %89,8'lik oranın çok memnun ve memnun olduğu görülmektedir. %4,2 gibi küçük bir kesimin ise turistlerin gelmelerinden memnuniyet duymadıkları ortaya çıkmıştır. Bu olumsuzluğun

altında yatan nedenler olarak yörede doğal güzelliğin bozulacağı ve kültürel değerlerin yozlaşacağı endişelerinin de olabileceği düşünülebilir.

Tablo: 7 Turistlerin Yöremenin Kültür ve Geleneklerine İlgili Duydukları Düşüncesine Göre Dağılımları

Yanıtlar	Kişi Sayısı	Yüzde
T.Katılıyorum	129	25.7
Katılıyorum	234	46.7
Kararsızım	70	14.0
Katılmıyorum	50	10.0
T.Katılmıyorum	18	3.6
Toplam	501	100.0

Deneklerin, turistlerin yöremenin kültür ve geleneklerine karşı ilgi duydukları düşüncesine katıldıklarını belirtmiş olmaları (%46.7), tamamen katılanların oranının ise ikinci sırada olması bir ölçüde soruna geçkinceci yaklaşım gösterdiklerini de ortaya koyabilmektedir (Tablo:7). Bunun en önemli nedeni arasında, Çanakkale'deki yerel kültürün henüz yeterince değerlendirilip, tanıtlamadığı konusundaki düşüncenin de geldiği ileri sürülebilir.

Tablo: 8 Yöre halkının daha fazla Turist ile Tanışmak İsteme Düşüncesine Göre Dağılımları

Yanıtlar	Kişi Sayısı	Yüzde
T.Katılıyorum	197	39.3
Katılıyorum	230	45.9
Kararsızım	35	7.0
Katılmıyorum	27	5.4
T.Katılmıyorum	12	2.4
Toplam	501	100.0

Ankete katılanların büyük çoğunluğu (%85.2) mümkün olduğu kadar fazla turistle tanışmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu durum Çanakkale halkının farklı kültürleri tanıma, bilgi alışverişinde bulunma istemlerini ortaya

koymakta olup, Çanakkale'de turizmin geleceğinin olumlu sosyolojik beklentileri olarak da algılanabilir (Tablo:8).

Tablo: 9 Halkın ve esnafın Turistlere Karşı Sevecen ve Anlayışlı Yaklaşımına Düşüncesine Göre Dağılımları

Yanıtlar	Kişi Sayısı	Yüzde
T.Katılıyorum	263	52.5
Katılıyorum	192	38.3
Kararsızım	21	4.2
Katılmıyorum	18	3.6
T.Katılmıyorum	7	1.4
Toplam	501	100.0

Ankete katılanların "Çanakkale halkı ve esnafı turistlere karşı sevecen ve anlayışlı yaklaşmalıdır" düşüncesine nasıl baktıkları incelendiğinde %90.8 gibi önemli bir kesimin (toplam 455 kişi) bu düşünceye tamamen katıldığı ve katıldığı görülmüştür. Bu durum Çanakkale'de turizm konusunda halkın daha iyi bilinçlendirildiği takdirde, turistin yörede olası olumsuzlukları en az düzeyde yaşayabileceğinin de bir parametresidir (Tablo: 9).

Tablo: 10 Turistlerin Sosyal ve Kültürel Yararlarından Çok Harcamalarının Önemi ile İlgili Düşüncelerinin Dağılımı

Yanıtlar	Kişi Sayısı	Yüzde
T.Katılıyorum	64	12.8
Katılıyorum	167	33.3
Kararsızım	92	18.4
Katılmıyorum	135	26.9
T.Katılmıyorum	43	8.6
Toplam	501	100.0

Ankete katılan Çanakkalelilerin çoğunluğu (%46.1), turistlerin sosyal ve kültürel yararlarının harcamalarına göre önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bunun yanında birinci sırada turist harcamasının daha önemli olduğunu belirtenlerin (%54.1) bulunması, yöredeki mevcut işsizlik sorununun çözümünde turizm sektörüne yönelik umutların bir yansıması olarak da nitelendirilebilir (Tablo:10).

Tablo: 11 Ankete Katılanların Çanakkale’de Daha Nicelikli Turistik Tesislerin Gereksinimine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Yarıtlar	Kişi Sayısı	Yüzde
T.Katılıyorum	276	55.1
Katılıyorum	173	34.5
Kararsızım	16	3.2
Katılmıyorum	26	5.2
T.Katılmıyorum	10	2.0
Toplam	501	100.0

Çanakkale’nin sahip olduğu zengin doğal, tarihsel ve kültürel potansiyelle rağmen, tesisleşme açısından arzu edilen düzeye erişemediği de bir gerçektir. Örneğin Çanakkale’de konaklama tesisleri açısından turizm işletme belgesi otellerin üç yıldız düzeyi üzerine çıkmadıkları, butik otel türünde işletmenin olmaması, ev pansiyonlarının sayısının ise yetersiz kalması yanımadadaki konaklama kapasitesinin durumunu ortaya koymaktadır. Aynı şekilde yanımadada yöresel mutfak ürünlerinin ve kültürünün sunulduğu nitelikli yiyecek-içecek işletmeleri de son derece kısıtlıdır. Nitekim ankete katılanların büyük çoğunluğu da verdikleri yanıtlarda bu sorunun giderilmesini işaret etmektedirler (Tablo:11).

Çanakkale’de yerel halkın turizme bakış açısını değerlendirmek için sorulan 14 soruluk likert ölçekli sorulara verdikleri yanıtların tümünün puanları turizme bakış düzeyleri olarak değerlendirildiğinde, ankete katılanların yaşlanma,meslek gruplarına ve gelirlerine göre bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Bu amaçla önce toplam bakış açısının puanlarının dağılımının, Kolmogorov-Smirnov testi ile 0.05 önem seviyesinde normal dağıldığı saptanmıştır (Çakıcı, Oğuzhan, Özdil, 2003:334).

Anketlerin değerlendirilmesinde meslek, yaş ve gelir düzeyine göre tek yönlü varyans analizi yapılmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Çanakkale’de ankete katılanların turizme bakış açılarının değişik meslek gruplarına göre birbirinde farklı olup, olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Buna göre sifir hipotezi olan “meslek gruplarının puan ortalamaları birbirinden farklıdır” hipotezi %5 önem düzeyinde reddedilememiştir.
- Çanakkale yöresinde turizme bakış açılarının yaş gruplarına göre birbirinden farklı olup, olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Buna göre “yaş gruplarının puan ortalamaları birbirinden farklıdır”; hipotezi %5 önem düzeyinde reddedilememiştir.
- Çanakkale yöresinde turizme bakış açılarının gelir gruplarına göre birbirinden farklı olup, olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelendiğinde “gelir gruplarının bakış açıları birbirinden farklıdır” hipotezi %5 önem düzeyinde reddedilememiştir.
- Çanakkale yöresinde turizme bakış açılarının eğitim durumu gruplarına göre birbirinden farklı olup, olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelendiğinde “Eğitim Durumu gruplarının bakış açıları birbirinden farklıdır” hipotezi %5 önem düzeyinde reddedilememiştir. Bu farklılığın hangi eğitim düzeyinden ileri geldiği Tukey Testi ile test edildiğinde Ortaokul ve Üniversite mezunları arasındaki farklılıktan ileri geldiği görülmüştür.

Diğer taraftan 14 soru ortalamalarına göre incelendiğinde ise şu bulgulara ulaşılmıştır ;

Yapılan çalışma ile elde edilen sonuçlar, Çanakkale il merkezindeki halkın turistlere ve turizme bakışı ile ilgili görüşlerini ortaya koymuştur. Kuşkusuz bu alanda daha farklı ve daha çok soru yöneltebilmek de mümkündür. Bu çalışma 14 hipotez ile sınırlandırılmış ve bu hipotezler analiz edilmiştir. Yerel halka yöneltilen sorulardan 8 olumlu 6 tanesi ise olumsuz yönde görüşler içermektedir.Ağrılıklı olarak demeklerin kültür boyutlu görüşleri irdelenmiştir. Bir başka alan çalışmasında ise ekonomik etki araştırılabileceği gibi her iki çalışma birlikte de yapılabilir. Ancak bu durumda ankete katılanlar çok fazla soru yanıtlamak zorunda kalacaktır. Bu da katılanların soruları yanıtlamasına veya sağlıklı yanıtlar vermemesine neden olabilecektir.

Buradaki değerlendirmelerde olumlu sorularda cevap ortalaması 1'e yaklaştıkça çok olumlu, olumsuz sorularda ise 5'e yaklaştıkça çok olumlu olarak algılanmalıdır. Diğer bir deyişle olumlu sorularda 1=Çok olumlu, 5=Çok olumsuz; olumsuz sorularda 1=Çok olumsuz, 5=Çok olumlu olacaktır.

Aşağıdaki tabloya göre (Tablo:12), Çanakkale'de yerel halkın turizme bakışı ile ilgili olumlu sorulara verdiği yanıtlar incelendiğinde yanıt ortalaması en iyi sekizinci olarak yöneltilen görüş olmuştur ($\bar{X}_8 = 1,65$). Anket katılanların düşüncelere katılma durumlarına bakıldığında; Çanakkale halkının ve esnafın turistlere karşı sevecen ve anlayışlı yaklaşması gerekliliği birinci öncelikli görüşü olmuştur. Bunun başlıca nedenini geleneksel Türk misafirperverliğinde aramak yanında, memnun ayrılan bir turistin daha somutları yöreye daha fazla turist gelmesini sağlayabileceği ve böylece yöre ekonomisinde canlılık yaşanacağı düşüncesinde aramak olasıdır.

Tablo 12: Yerel Halka Yöneltilen Görüşlere Katılma/Katılmama Durumu

Sorular	Ortalama (\bar{X})	Stan.Sapma	Olumlu (+) Olumsuz(-)
1-Çanakkale ve yöresinin turizm açısından cazip bir yer olduğunu düşünüyorum.	1,84	0,82	+
2-Çanakkale ve yöresinin turisti çektiği doğal kaynaklardan faydalanmaktadır.	2,42	1,14	+
3-Sizi yerli ve yabancı turistlerin Çanakkale yöresinin doğal güzelliklerini görmek için gelmesi mutlu eder.	1,73	0,80	+
4-Turistlerin bizim kültür ve geleneklerimize karşı ilgi duyduğunu düşünüyorum.	2,24	1,06	+
5-Mutluktun olduğu kadar fazla tilkeden gelen turistlerle tanışmak isterim.	1,89	0,97	+
6-Çanakkale ve yöresinin turizm cazibesini artırmak için daha güzel tesislere ihtiyaç vardır.	1,69	0,96	+
7-Otellerin yıldız sayısı daha fazla olursa bu yöreye daha fazla turist gelir.	2,55	1,27	+
8-Çanakkale halkı ve esnafı turistlere karşı sevecen ve anlayışlı yaklaşmalıdır.	1,65	0,86	+
9-Turistler turizm ve eğlence için daha fazla para ödemelidirler.	2,77	1,25	-
10-Turistlerin sosyal ve kültürel yararlarından çok harcamalarını daha önemlidir.	2,90	1,21	-
11-Çanakkale ve yöresine gelen yabancı turistlerin yöre halkının kültürünü bozduğuna inanıyorum.	3,88	1,08	-
12-Çanakkale ve yöresine gelen yerli turistlerin yöre halkının kültürünü değiştirdiğine inanıyorum.	3,76	1,15	-
13-Turistlerin yerel halkı sömürdüğünü düşünüyorum.	4,09	0,97	-
14-Turistler otel ve lokantalarda çevrelerine pek saygı göstermiyor çevreyi kirletip rahatsız ediyorlar.	3,72	1,13	-

Halk, Çanakkale ve yöresinin turizm cazibesini artırmak için daha güzel tesislerin olması gerektiğini ikinci öncelikli olarak görmektedir ($\bar{X}_6 = 1,69$).

Yerel halkın üçüncü sırada yer alan görüşü ($\bar{X}_3 = 1,73$) ise "Bizim yeri ve yabancı turistlerin Çanakkale ve yöresinin doğal güzelliklerini görmek için gelmesi mutlu eder" düşüncesi olmuştur. Yörenin doğal güzelliğinin önemini bilincinde olan halk bu güzelliğin başkaları tarafından da görülmesini istemektedir.

Yerel halk Çanakkale ve yöresinin turizm açısından cazip bir yer olduğunu dördüncü görüş olarak ortaya koymaktadır ($\bar{X}_1 = 1,84$) Yerel halk bu cazibenin nasıl en iyi değerlendirileceğini altıncı ve sekizinci olarak yöneltilen sorulara verdiği yanıtlarla da ortaya koymuştur. Bu sonuç bize Çanakkale'nin cazip bir yer olması nedeniyle bu cazibenin korunması gerektiğini göstermektedir.

Halkın misafirperver, yabancı ziyaretçilerle tanışıp kaynaşmaya uygun ve açık olduğunu beşinci öncelikli olarak gördüğü mümkün olduğu kadar fazla ülkeden gelen turist ile tanışmak istemesinden anlaşılmaktadır ($\bar{X}_5 = 1,89$).

Ayrıca yerel halk altıncı sırada ($\bar{X}_4 = 2,24$) turistlerin yöresel kültür ve geleneklere ilgi duyduğunu düşünmektedir.

Ankete katılanların "Çanakkale ve yöresinin turistik çekiciliği doğal kaynaklardan kaynaklanmaktadır" görüşünü yedinci sıraya koyduğu görülmektedir ($\bar{X}_2 = 2,42$).

Ankete katılanlar sekizinci sırada ($\bar{X}_7 = 2,55$) "otellerin yıldız sayısı fazla olursa yöreye daha fazla turist geleceğini" düşünmektedir. Çanakkale'de konaklama işletmeleri açısından üç ve yukarı yıldızla sahip otellerin yetersizliği dikkat çekmektedir. Özellikle bu oteller belirli zamanlarda gelen yerli ve yabancı ziyaretçileri ağırlamakta yetersiz kalabilmektedirler. Kuşkusuz burada tartışılması gerekli husus Çanakkale'ye yönelik turistik talep profili değerlendirildiğinde, kente yüksek yıldızlı otellerin mi, yoksa niteliği yüksek butik otellerin mi fizibil yatırımlar olduğunun kararlaştırılmasıdır.

Bu ankete halka sorulan bazı sorulara katılmama durumuna göre incelendiğinde ise birinci öncelikli turistlerin yerel halkı sömürdüğü görüşüne şiddetle karşı çıktığı görülmektedir ($\bar{X}_{13} = 4,29$).

Şiddetle karşı çıkan ikinci görüş ise Çanakkale yöresine gelen yabancı turistlerin yöre halkının kültürünü bozduğuna katılmamalarıdır ($\bar{X}_{11} = 4,03$). Halkın kültürel kaynaşmayı beşinci sırada önemli görmesi bu karşı çıkışın bir sebebi olarak gösterilebilir.

Üçüncü olarak karşı çıkan bir diğer konu ise yöreye gelen turistlerin halkın kültürünü değiştirdiği görüşüne katılmamalarıdır. ($\bar{X}_8 = 3,77$).

Halk dördüncü olarak turistlerin otel ve lokantalarda çevrelerine pek saygı göstermeyip çevreyi kirlettiği görüşüne katılmamaktadır ($\bar{X}_{14} = 3,97$).

Kendilerine bazı konular ile ilgili olarak görüş sorulan halk iki konu üzerinde net bir görüş orta koymamıştır. Bunlardan birincisi turistler turizm ve eğlence için daha fazla para ödemelidirler ($\bar{X}_{10} = 2,90$) görüşüdür. Burada iki yöndeki görüşlerin aynı düzeyde olduğu görülmüştür. Net görüşün ortaya konulmadığı diğer konu ise turistlerin sosyal ve kültürel yaratılardan çok harcama yapmalarının önemli olduğu görüşüdür. Burada da katılma ve katılmama oranları birbirine çok yakındır ($\bar{X}_9 = 2,77$). Ankete katılanların bu iki soru hakkındaki görüşlerinin bu şekilde dengeli olması halkın turizme bakışının bir göstergesi olabilecektir.

Tüm bu değerlendirmelerin sonucunda yerel halkın turizmi ve turistleri sosyal anlamda benimseydiği, yörede turizmin gelişmemesinin halkın turizme olumsuz yaklaşımından kaynaklanmadığı görülmüştür. Yörede turizmin canlılık yaratılmak için yeni ve yıldızlı yüksek otelleri kurulması gerektiği, doğal yaşamın ve çevrenin korunması gerektiği de vurgulanmaktadır.

4. Sonuç Ve Öneriler

Uzun yıllar üzerinde değişik medeniyetler kurulmuş, topraklarında şiddetli ve uzun savaşlar gerçekleşmiş zengin bir kültür, tarih ve doğa birikimine sahip Çanakkale'nin taşıdığı bu zengin birikim yanında, çok önemli bir sosyolojik yapıya da sahip olduğu bu gelişmeye saptanmıştır. Bu sosyolojik

yapı ise yerli halkın turizme olumlu yaklaşım gösterdiği'dir. Tarihsel, doğal, kültürel çekicilik unsurları yanında, turizme olan toplumsal yaklaşım kuşkusuz turistik bir destinasyon için çok önemli kriterdir.

Tüm bu değerlendirmelerin sonucunda yerel halkın turizmi ve turistleri sosyal anlamda benimsediği, halkın davranış ve düşüncelerinden dolayı turizmin gelişmesine engel olmadığı, aksine desteklemeyi arzuladığı anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle ilde turizmin henüz arzu edilen düzeye gelmemesinin nedenleri arasında sosyal ilişkilerden kaynaklanan bir sorun olmadığı saptanmıştır. Yörede turizmin devam etmesi için nitelikli ve doğal yapıya uyumlu yeni konaklama işletmeleri kurulması gerektiği, doğal hayvan ve çevrenin mutlaka korunması gerektiği bilinci öne çıkmaktadır. Bu nedenle geliştirilecek projeler içerisinde çevresel projelerin de yer alması gerekmektedir.

İki kıta, iki deniz, iki ada, iki körfez, iki yarımada ve büyük bir Boğaz üzerinde yer alan Çanakkale, bünyesinde tarihin hemen her dönemine ait izleri bulundurmaktadır. Bu yönüyle önemli turizm potansiyeline sahip olan Çanakkale'de turizm sektörünün etkinliğini artırıcı, kültürel ve doğal güzellikleri daha fazla öne çıkaran, bu arada bölgenin fiziksel taşıma kapasitesini dikkate alan çalışmalara ağırlık verilmelidir. Özellikle Çanakkale'deki adalara (Gökçeada, Bozcaada) ulaşım sorununun çözümüne ivme kazandırılmalıdır. Kültür ve deniz turizm potansiyelinin; ilde uygulanabilirliği bulunan sörf ve yelken turizmi, trekking, kırsal turizm ve av turizmi gibi alternatif turizm ile çeşitlendirilmesi gerekliliği de önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- BAŞOL, K. (1997): *Türkiye Ekonomisi*, Eskişehir, AÜ Yay., No:876.
- ÇAKICI, M.; OĞUZHAN, A; ÖZDİL, T. (2003): *Temel İstatistik 2*, İstanbul.
- EREN, R.(2004):*Çanakkale Turizm Rehberi*, Nesil Matbaacılık, İstanbul.
- OLALI, H.; KIRICIOĞLU, M.S., vd., (1985): *Dış Tanıtım ve Turizm*, T. İş Bankası Kültür Yayınları, No: 253, Ankara.
- SEZGİN, O.M.; YILDIRIM, A. (1983): *Turizm, Tanıtım, Pazarlama, Ekonomi*, Ankara.
- TEZİ, İ (1992): *Kıyılar Ekvanteri ve Denizcilik Bakanlığı*, Başbakanlık Yayinevi, Ankara.
- TUNÇOKU, M.(2003): *Çanakkale 1915'i Anlamak ve Anlatabilmek*, ÇOMÜ Atatürk ve Çanakkale Savaşları Araştırma Merkezi Yay., sayı:1.
- Türkiye'nin Turizm Değerleri**, (2002) T.C. Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü.
- USTA, Ö.(2001): **Genel Turizm**, Anadolu Matbaacılık, İzmir.
- www.canakkaletravel.com/canakkale/kazdag
- www.kulturbilinci.org
- www.kultur.gov.tr/default_tr.asp?BELGENO=45678.2005
- www.kulturturizm.gov.tr
- www.kultur.gov.tr
- www.canakkale-cevreortman.gov.tr

NATURAL AND THE CULTURAL PROFILE OF CANAKKALE: A
RESEARCH ON THE TENDENCY OF CANAKKALE PUBLIC ON
TOURISM

Selver Özözen Kahraman*

Çanakkale, which is on the crossroad of Turkey in geographical sense, passes cultural, historical and natural richness. All these are important attractions for the city. Natural and cultural attractions, substructure and superstructure facilities are no doubt important charms of the area. However, a point as important as these points is how local people see and approach to tourism. In an area the people of which are not fully conscious of tourism, the unwelcoming of tourism by its people is a very important reason that unattract the tourists, not important how many attractive reasons there are.

Thought Çanakkale has naturel, culturel and historical richnesses, it is not possible to say that these are well turned into advantages in the city. Among the most important reasons of these is the failure in marketing and presenting this potential. Besides, how much is achieved in explaining the importance of tourism to local people is another question.

For this reason, the views of local people, their behaviours and attitudes towards tourism and tourists haven't been dealt with. While a study of this kind has been carried out after review of literature, it seems that this study hasn't been implemented in Çanakkale. In fact, this study aims to exhibit the tourism potential by identifying the views of local people on tourism and tourists. In the lights of findings that have been acquired, it has been tried to determine the attitudes of the local people in Çanakkale towards tourism and tourists after carrying out same statistical evaluations. Once all the findings have been assessed, some results about the views of local people have been reached, that can be considered important. In addition, it has been aimed in this study to inform the public for taking measures or overcoming the possible negativiness to stem from the local people.

ÇANAKKALE'DE DEMOGRAFİK GEÇİŞ DÖNEMLERİ, NÜFUS
HAREKETLERİ VE GELECEK PROJEKSİYONLAR

Özet

Bu çalışmada 1927'den itibaren Çanakkale'nin geçmiş, günümüz ve gelecekteki nüfus yapısı araştırılmıştır. Çanakkale Türkiye'de orta derecede nüfuslanmış iller arasında yer almaktadır. İlin nüfusu 1927-1950, 1950-1970 ve 1970-2000 olmak üzere üç dönemde incelenmiştir. Uzun yıllar fazla değişim göstermeyen il nüfusu 1970 sonrası ülke genelinde yaşanan nüfus hareketleri ve dinamiizminden etkilenmiştir. Çanakkale nüfus artışı ve nüfusun yaş-cinsiyet kompozisyonu açısından istenen dengeyi yakalamakla birlikte kentleşme ve nüfus artışı oranları açısından bulunduğu bölgenin gerisinde kalmıştır. Diğer Marmara bölgesi illerine göre daha stabil ve homojen bir yapıya sahiptir. Ancak son dönem içerisinde artan göçlerle birlikte homojenlikten uzaklaşma eğiliminin hızlandığı ve net göç miktarının negatife pozitif rakamlara geçtiği görülmektedir. 2010 yılı için yapılan tahminlere göre nüfusta büyük değişimler olmamakla birlikte artışlarda doğurganlıktan çok göçlerin etkili olmaya başlayacağı tahmin edilmektedir.

Giriş

Nüfus ve kalkınma arasındaki ilişki farklı bilim dalları tarafından incelenen bir konudur. Günümüzde nüfusun sayısal değerinden çok nitelikli ve üretici olması kalkınmanın en önemli unsurudur. Ülke, bölge ve il düzeyinde yapılan kalkınma planları ve hedefler için yerel nüfus araştırmalarına ihtiyaç bulunmaktadır. Sadece ekonomik alanda değil, eğitim, kültür, sağlık, ve sosyal hizmetler alanlarında yapılacak olan planlamalar için yaş ve cinsiyet kompozisyonu gibi detaylı bilgiler gerekmektedir.

Türkiye nüfusu Cumhuriyet'ten günümüze üç demografik aşama yaşamıştır. 1923-1950 arasındaki ilk aşama tarım alanında iş gücü ihtiyacının hissedildiği, hızlı nüfus artışının teşvik edildiği bir dönemdi. Bu dönemde hane başına çocuk sayısının 5,5'ten 7,0'a yükselmiş ve ülke nüfusu 13,6 milyondan

*Yrd. Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü